

Z OPRAVLJANJEM »KORISTNIH DEJAVNOSTI« DO PLEMIŠKEGA NAZIVA. RAZSTAVA PLEMIŠKIH DIPLOM 17. STOL. IZ ARHIVA REPUBLIKE SLOVENIJE

LIECHTENHAIMB – POVZDIG V BARONSKI STAN, IZBOLJŠANJE GRBA IN PODELITEV NAZIVA »BLAGORODNI«

Idrija po Valvasorju
(J. V. Valvasor, *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995, slika 312)

Cesar Leopold I. Habsburški
(Benjamin von Block, portret, olje na platnu, ok. 1672, Kunsthistorisches Museum Wien, © javna domena)

Liechtenhaimbi naj bi na Kranjsko prišli z Nemškega pod prvotnim priimkom Liechtstockh. Bili so dobri vojniki in zvesti uradniki, imeli pa so tudi trgovsko žilico, kar jim je omogočilo vzpon po plemiški hierarhiji.

Janez Matej je bil praporščak pri konjenici (kornet) in poročnik v Koprivnici na Hrvaškem. Odlikoval se je zlasti v bitkah proti Turkom, dednim sovražnikom krščanstva. Janez Aleksander se je leta 1626 pod poveljstvom špansko-nizozemskega generala Johanna T'Serclaesa grofa Tillya (1559–1632) udeležil obleganja Mündra na reki Werra, kjer je umrl pod strelom muškete, malo pred tem pa je bil zaradi poguma v številnih akcijah povzdignjen v polkovnega stražmojstra oziroma majorja. Janez Andrej se je prostovoljno udeležil t. i. gradiške oziroma uskoške vojne (1615–1617) pod poveljstvom generala Adama barona Trauttmansdorfa (1579–1617), poveljnikom hrvaške Vojne krajine (1615–1617), in bil nato zaradi poguma poklican v njegovo telesno stražo. Kasneje ga je nadvojvoda Leopold Viljem Avstrijski (1614–1662) vzel v komorno službo v Gradcu, cesar Ferdinand II. (1619–1637) pa ga je imenoval za upravitelja rudnika živega srebra v Idriji, kjer je ostal kar 33 let. Omenimo še Martina, ki se je izkazal kot svetnik spodnjeavstrijske dvorne komore, zato je leta 1619 prejel grb in bil poplemeniten. Leta 1626 mu je cesar kot tajniku in svetniku notranjeavstrijske dvorne komore izboljšal grb, mu podelil nov predikat »pl. Liechtenhaimb« (*von vnd zu Liechtenhaimb*) in ga sprejel med avstrijske deželane. Cesar je plemstvo in izboljšani grb leta 1655 razširil tudi na njegove bratrance.

Izpostavljamo pa Gašperja pl. Liechtenhaimba. Ta je po zaključku študija vrsto let delal v Italiji, kjer je se ukvarjal s trgovino, nato pa se vrnil v Gradec in se zaradi izkušenj zaposlil v dvornem knjigovodstvu. Sredi 17. stoletja je bil v službi Johana Ferdinanda kneza Porcia (1605–1665) kot njegov odposlanec na Beneškem. Leta 1658 je bil zaradi znanja s področja trgovanja z živim srebrom kot njegov oče Janez Andrej imenovan za upravitelja idrijskega rudnika živega srebra, ki ga je vodil vrsto let. Vmes je postal tudi cesarski svetnik. Leta 1665 mu je cesar izboljšal grb, dovolil pa mu je tudi spremembo priimka v »pl. Liechtenhaimb« (*von Liechtenhaimb*). V Idriji je na Rožnem hribu dal postaviti cerkev sv. Antona Padovanskega, zavetnika in priprošnjika pred rudniškimi nesrečami, ustanovil pa je tudi beneficij sv. Antona (1678). Uspeh kariere je dosegel 12. aprila 1681, ko ga je cesar Leopold I. (1658–1705) zaradi njegovih zaslug in zvestega služenja ter zaslug njegovih prednikov povzdignil v baronski stan in mu podelil predikat »von und zum Liechtenthurn« (*freyherrn vnd freyin von vnd zum Liechtenthurn*). Obenem mu je izboljšal tudi grb s šlemnim okrasjem, podelil pa mu je še naziv »blagorodni« (*wolgebohrn*).

1681 april 12., Dunaj
Orig. perg. (27 x 34 cm), libel (12 listov), platnice v rdečem zamu s štirimi rumeno-srebrnimi platnenimi trakovi z vzorci, barvni grb, nemščina, okrogel viseči pečat cesarja Leopolda I. iz rdečega voska, premera 13,5 cm, v okrogli skodelici iz rdečega voska in okrogli leseni skodelici, pritrjen z zlato pleteno svilenico, signatura: ARS, SI AS 1064/17

Kvadriran ščit s srčnim ščitom; 1. in 4. zlato polje, preko ščita modra prečka poševno desno s po tremi zlatimi šestkrakimi zvezdami; 2. in 3. srebrno polje, v sredini v desno obrnjen rdeč kronani lev z iztegnjenim jezikom in dvignjenim dvojnimi repom, v iztegnjenih šapah drži gorečo svetilko. V modrem srčnem ščitu stolp s štirimi cimami in tremi dolgimi pokončnimi okni. Nad ščitom trije kronani odprti turnirski šlemi, desno z modro-zlatim, levo z rdeče-srebrnim pregrinjalom. Iz srednje krone raste rdeč lev, kakor v ščitu, nad desno sijoče sonce in nad levo polovična rastoča luna.